

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора Хандій Олени Олексіївни
на дисертацію Слотюка Андрія Сергійовича на тему
«Інноваційно-підприємницька інфраструктура регіонального розвитку»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 051 Економіка

Актуальність теми наукового дослідження. У сучасних умовах конкурентоспроможність регіонів дедалі більше залежить від їх здатності формувати власний інноваційний потенціал, забезпечувати його ефективну реалізацію та створювати умови для перетворення нових знань, технологій і підприємницьких ініціатив у конкретні економічні результати. За таких обставин особливого значення набуває розвиток інноваційно-підприємницької інфраструктури, яка забезпечує взаємодію між підприємницьким сектором, науково-освітнім середовищем, інвесторами, органами управління та іншими учасниками інноваційної діяльності.

Для регіональної економіки України ця проблематика набуває особливої ваги в умовах структурних змін, обмеженості фінансових та інвестиційних ресурсів, прискорення цифрової трансформації, необхідності технологічного оновлення та відновлення економічної активності територій. У таких умовах важливим стає не лише формування окремих елементів інноваційної інфраструктури, а й забезпечення їх системної взаємодії, належного ресурсного забезпечення та результативного управління.

Суттєвою науковою і прикладною проблемою залишається визначення ефективності функціонування інноваційно-підприємницької інфраструктури. Традиційні підходи, засновані переважно на кількісних економічних показниках, не завжди дають змогу повною мірою оцінити складність взаємозв'язків між інституційними, економічними, інноваційними та поведінковими характеристиками її учасників. Це зумовлює потребу у розвитку методичних підходів до комплексного оцінювання результативності інфраструктурних об'єктів та удосконаленні інструментарію прийняття управлінських рішень.

Водночас специфіка інноваційного підприємництва потребує врахування особливостей економічної поведінки суб'єктів господарювання. Інноваційні процеси можуть ґрунтуватися не лише на створенні принципово нових рішень, а й на їх адаптації, модифікації та творчому наслідуванні. Тому дослідження явищ економічної імітації та підприємницького епігонства розширює наукове розуміння механізмів поширення інновацій і дозволяє більш повно враховувати поведінкові чинники при оцінюванні інноваційних проєктів та формуванні регіональної політики підтримки підприємництва.

Актуальним є також удосконалення підходів до відбору та оцінювання інноваційних проєктів. В умовах обмеженості ресурсів регіонального розвитку особливої ваги набуває обґрунтований вибір проєктів, спроможних забезпечити найбільший економічний та інноваційний ефект. Посилення кількісних критеріїв оцінювання з якісними та поведінковими характеристиками створює

передумови для підвищення обґрунтованості відповідних управлінських рішень.

З огляду на зазначене, дисертаційна робота Слотюка Андрія Сергійовича «Інноваційно-підприємницька інфраструктура регіонального розвитку» присвячена актуальній науковій проблематиці, яка має як теоретичне, так і практичне значення. Її актуальність визначається необхідністю розвитку теоретичних засад формування інноваційно-підприємницької інфраструктури, удосконалення методичного інструментарію оцінювання її ефективності та інноваційних проєктів, урахування поведінкових особливостей підприємницької діяльності й обґрунтування рекомендацій щодо управління її розвитком.

Отже, обраний напрям дослідження є своєчасним і значущим для сучасної регіональної економіки, оскільки спрямований на формування наукових засад підвищення інноваційної спроможності регіонів, ефективності використання їх ресурсного потенціалу, активізації підприємницької діяльності та забезпечення технологічного й конкурентоспроможного розвитку регіональної економіки.

Зв'язок роботи з науковими програми, темами, планами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Київ). При виконанні теми Е-03-25 «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» автором уточнено напрями удосконалення регулювання процесів формування та розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіонів. При виконанні теми «Відновлення національної туристичної індустрії та сфери гостинності через соціальний діалог в регіонах України» (номер державної реєстрації 0123U102229, 2023-2025 рр.) автором досліджено застосування економічної імітації та підприємницького епігонства в системі сучасної теорії підприємництва. При виконанні теми «Оцінка та розвиток економічного потенціалу Закарпатської області: проблеми, можливості та стратегічні напрями розвитку», (номер державної реєстрації 0124U003892, 2024-2025 рр.) автором розроблено концептуальний підхід до формування інноваційно-підприємницької інфраструктури в системі регіональної економіки.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації. Результати аналізу дисертаційної роботи Слотюка Андрія Сергійовича дозволяють стверджувати, що дослідження проблем формування, функціонування та розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону має системний, цілісний і комплексний характер. Одержані автором результати охоплюють теоретичні, методичні та прикладні аспекти досліджуваної проблематики й формують взаємопов'язану сукупність положень щодо оцінювання ефективності, моделювання та управління розвитком інноваційно-підприємницької інфраструктури.

Вагомим науковим результатом є удосконалена автором модель інноваційної інфраструктури в системі економіки, в основу якої покладено багаторівневу взаємодію суб'єктів інноваційної діяльності, інфраструктурних інститутів, ресурсного забезпечення та механізмів трансформації ресурсів в інноваційні товари, послуги і технології. Наукова цінність такого результату

полягає у системному представленні взаємозв'язків між основними складовими інноваційної інфраструктури, що створює підґрунтя для обґрунтування напрямів розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону.

Значний науковий інтерес становить запропонований концептуальний підхід до формування інноваційно-підприємницької інфраструктури в системі регіональної економіки. Його особливістю є комплексне поєднання структурно-функціонального визначення сутності такої інфраструктури, типової структури інфраструктурного об'єкта, етапів його створення, принципів проєктування, критеріїв прийняття рішень та законодавчих обмежень. Це дозволяє розглядати формування інноваційно-підприємницької інфраструктури не як сукупність відокремлених заходів, а як послідовний процес прийняття взаємопов'язаних управлінських рішень.

Безумовну наукову значущість має розроблена автором методика інтегрального аналізу інноваційних проєктів на основі моделі поведінкових уподобань. Її відмінністю є поєднання традиційних кількісних критеріїв оцінювання з якісними характеристиками інноваційних проєктів. Запропонований підхід дозволяє враховувати індивідуальні цілі та особливості діяльності суб'єктів інноваційно-підприємницької інфраструктури під час вибору перспективних проєктів, що підвищує обґрунтованість відповідних управлінських рішень.

Цікавим результатом дослідження є розвиток теоретичних положень щодо економічної імітації у підприємницькій діяльності. Автором розмежовано поняття «економічна імітація» та «підприємницьке епігонство», завдяки чому наслідування розглядається не виключно як механічне копіювання вже наявних рішень, а й як можливий механізм їх творчої адаптації та подальшого розвитку. Введення до теоретичного інструментарію категорії «підприємницьких епігонів» розширює можливості дослідження поведінкових аспектів інноваційного підприємництва.

Важливим результатом є розвиток методичних підходів до оцінки ефективності інноваційно-підприємницької інфраструктури в системі регіональної економіки. Їх особливістю є поєднання інституційних, економічних та інноваційних параметрів функціонування інфраструктурних об'єктів, що дає можливість комплексніше оцінювати їх результативність та вплив на розвиток підприємницької діяльності. Такий підхід посилює аналітичну складову управління інноваційно-підприємницькою інфраструктурою та створює підґрунтя для вибору обґрунтованих напрямів її розвитку.

Науково значущим слід вважати й поєднання в дисертації інструментарію економічного моделювання з методами оцінювання інноваційних проєктів. Зокрема, використання автором підходів до інтеграції методу управління освоєним обсягом (EVM) та моделі марковського процесу прийняття рішень (MDP) розширює можливості аналізу інноваційних проєктів та врахування умов невизначеності при прийнятті управлінських рішень.

Важливе прикладне значення мають розроблені рекомендації щодо розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону, які сформовано

з урахуванням результатів моделювання ефективності її функціонування. Їх спрямованість на технологічний розвиток, активізацію інноваційної діяльності, удосконалення взаємодії між учасниками інноваційних процесів та посилення конкурентоспроможності регіональної економіки забезпечує зв'язок між отриманими теоретико-методичними результатами та можливостями їх практичного застосування.

Таким чином, найбільш істотні результати дисертаційного дослідження утворюють логічно взаємопов'язану систему: від розвитку теоретичних уявлень про інноваційно-підприємницьку інфраструктуру та поведінку її суб'єктів – до формування методичного інструментарію оцінювання, моделювання та розроблення рекомендацій щодо управління її розвитком. Це підтверджує комплексний характер проведеного дослідження та наукову значущість одержаних результатів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях. Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційній роботі Слотюка Андрія Сергійовича, є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та підтвердженими результатами проведеного дослідження. Методологічний базис дисертації сформовано на основі фундаментальних положень економіки інновацій, теорії регіональної економіки, розвитку регіональних інноваційних систем, регіональної інноваційної політики, математичного та статистичного аналізу. Інформаційну базу дослідження становлять статистичні дані, звітність і дані обліку підприємств, інформаційні ресурси, а також результати власних досліджень і розробок автора.

Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань дисертантом використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Методи теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу застосовано для дослідження сутності інноваційної інфраструктури, визначення її функцій і ролі у забезпеченні регіонального розвитку; історико-логічний метод та еволюційний аналіз – для дослідження розвитку теорії розміщення продуктивних сил та еволюції інноваційних парадигм; системний і структурно-функціональний підходи – для формування моделі інноваційної інфраструктури та концептуального підходу до розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону. Методи статистичного, економічного та порівняльного аналізу використано для оцінювання її сучасного стану та результативності функціонування.

Обґрунтованість одержаних результатів підсилюється застосуванням економіко-математичного моделювання, інтегрального оцінювання, поведінкового аналізу, DEA-аналізу, а також використанням методів EVM і MDP при дослідженні процесів оцінювання та управління інноваційними проектами. Зокрема, удосконалена методика інтегрального аналізу інноваційних проєктів передбачає поєднання кількісних і якісних параметрів оцінювання, що дозволяє враховувати їх стратегічну значущість, інноваційний потенціал, адаптивність та відповідність індивідуальним цілям суб'єктів інноваційної інфраструктури. Практична апробація методики підтвердила

можливість її використання у процесі прийняття управлінських рішень у сфері регіонального інноваційного розвитку.

Достатній рівень апробації одержаних результатів підтверджується їх обговоренням на науково-практичних конференціях. Основні положення, висновки та пропозиції дисертації були представлені на Всеукраїнській науково-практичній конференції «ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі» (м. Київ, 2025 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної економіки» (м. Черкаси, 2025 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем» (м. Кропивницький, 2025 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Обліково-аналітичне та організаційно економічне забезпечення розвитку регіону» (м. Київ, 2026 р.).

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 10 наукових працях, серед яких 5 статей у наукових фахових виданнях та 5 публікацій у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 7,4 друкованого аркуша, з яких особисто здобувачеві належить 5,1 друкованого аркуша.

Значення для науки і практики отриманих результатів. Обґрунтовані у дисертаційній роботі Слотюка Андрія Сергійовича положення дозволяють вирішити поставлене наукове завдання, що полягає у розвитку теоретико-методологічних і методичних засад формування, оцінювання ефективності та управління інноваційно-підприємницькою інфраструктурою регіонального розвитку. Наукове значення одержаних результатів полягає у розвитку теоретичних положень щодо формування інноваційної інфраструктури регіону, удосконаленні моделі її функціонування, концептуального підходу до формування інноваційно-підприємницької інфраструктури, методичних підходів до оцінювання її ефективності, а також інструментарію аналізу інноваційних проєктів з урахуванням поведінкових характеристик.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю застосування запропонованих моделей, методичних підходів і рекомендацій для підвищення обґрунтованості управлінських рішень щодо розвитку інноваційного підприємництва, оцінювання результативності функціонування інфраструктурних об'єктів та відбору перспективних інноваційних проєктів. Розроблені рекомендації орієнтовані на технологічний розвиток, активізацію інноваційної діяльності, удосконалення механізмів взаємодії між суб'єктами інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки.

Практичну значущість результатів дисертаційного дослідження підтверджено їх використанням у діяльності ТОВ «Торговий Дім «Р-Трейд»», ТОВ «Старвей Продакшн», Консорціуму «СОЮЗ БУД», а також у навчальному процесі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України при викладанні дисциплін «Стратегічний інноваційний облік, контроль і аналіз», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Сталий розвиток».

Зазначене дає підстави оцінити ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації як високий, а отримані результати – як такі, що мають належне теоретичне, методичне та прикладне значення.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Зміст роботи є логічним, послідовним і завершеним, наукові положення і висновки – обґрунтованими і достовірними. У вступі до роботи визначені мета, завдання, предмет, об'єкт, конкретизовано методологічний апарат дослідження, що узгоджені зі структурою та висновками роботи. Висновки є вмотивованими, ґрунтуються на результатах, викладених послідовно в трьох розділах дисертаційної роботи. Означене засвідчує той факт, що мета дослідження досягнута. Дисертація Слотюка А.С. є завершеною науковою працею.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. У цілому позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, доцільно висловити окремі зауваження і побажання:

1. У дисертації автором обґрунтовано взаємозв'язок інноваційної інфраструктури та підприємницької діяльності як важливих чинників економічного розвитку регіонів. Позитивно оцінюючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що в роботі недостатньо повно розкрито механізми впливу інноваційно-підприємницької інфраструктури на формування конкурентних переваг регіону в довгостроковій перспективі. Більш детальне висвітлення даного аспекту дозволило б посилити теоретичне обґрунтування ролі інноваційно-підприємницької інфраструктури у забезпеченні сталого регіонального розвитку.

2. У пп. 2.1 наведено характеристику основних учасників інноваційного процесу та визначено їх роль у функціонуванні інноваційно-підприємницької інфраструктури. Водночас у роботі недостатньо уваги приділено аналізу взаємодії між різними групами суб'єктів інноваційної діяльності та можливим конфліктам інтересів, які можуть виникати під час реалізації інноваційних проєктів та програм розвитку.

3. У пп. 2.3 автором запропоновано авторський підхід до розмежування економічної імітації та підприємницького епігонства. Науковий інтерес викликає введення до інструментарію теорії підприємництва категорії «підприємницькі епігони». Водночас у роботі доцільно було б більш детально обґрунтувати можливі наслідки поширення підприємницького епігонства для розвитку інноваційної економіки та конкурентного середовища на регіональному рівні.

4. Автором розроблено підхід до оцінювання ефективності функціонування інфраструктурних об'єктів на основі поєднання економічних, інституційних та інноваційних параметрів (пп. 3.1). Водночас у роботі недостатньо детально розглянуто питання інформаційного забезпечення запропонованої системи оцінювання та доступності необхідних статистичних даних для її практичного застосування на регіональному рівні.

5. У пп. 3.3 автором сформовано систему рекомендацій щодо розвитку виробничо-технологічної інноваційної інфраструктури регіону. Позитивно

оцінюючи їх практичну спрямованість, слід зазначити, що в роботі недостатньо уваги приділено питанням моніторингу ефективності реалізації запропонованих управлінських заходів та оцінювання досягнення очікуваних результатів у середньо- та довгостроковій перспективі.

Незважаючи на наявність дискусійних положень, вони не знижують загального позитивного враження від роботи.

Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях. Основні результати дослідження опубліковані в 10 наукових працях, серед яких 5 статей – у наукових фахових виданнях, 5 публікацій – у матеріалах наукових конференцій. Аналіз наукових робіт здобувача свідчить, що представлені роботи повною мірою відображають основні положення та висновки дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам. Дисертація Слотюка А.С. є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення.

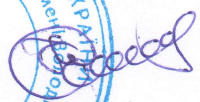
Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну і пройшли достатню апробацію. Зміст роботи повністю відповідає спеціальності 051 – Економіка. Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Слотюка Андрія Сергійовича на тему «Інноваційно-підприємницька інфраструктура регіонального розвитку» відповідає вимогам пунктів пп. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та основним положенням «Вимог до оформлення дисертації» (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40), а її автор Слотюк Андрій Сергійович заслуговує на присудження за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка.

Рецензент,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри публічного
управління, менеджменту та
маркетингу Східноукраїнського
національного університету ім. В. Даля
Міністерства освіти і науки України
(м. Київ)

 Олена ХАНДІЙ

Підпис завідувача кафедри публічного управління,
менеджменту та маркетингу,
д.е.н., професора Хандій О.О.
ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів

 Ольга КУРТОВА